

העמק דבר

וגו' המורה על צללאל בשעת מעשה האו'ן להביא את הבדים באופן שיבא ראו למשא, כן כתיב במוצא החיטון והוצא את צדיו בטבעות, משא"כ בשלחן ובמוצא הפנימי לא כתיב אלא עשיית הבדים וטבעות ולא ההצאה. וכן במעשה כתיב בארון ובמוצא החיטון ויבא את הבדים בטבעות וגו' לשאת, ולא כתיב כן בשלחן ובמוצא הפנימי. ומש"ה גם להלן פ' פקודי בשעת הצאת המשכן כתיב את ארון העדות ואת צדיו את מוצא המשכן את צדיו, ובשלחן ומוצא הפנימי לא כתיב שהביא צדיו, והיינו משום דבשני כלים אלו היו הבדים עם הכלים, ולהלן יבואר עוד שבשלחן ובמוצא הפנימי לא היה אפשר להביא הבדים אלא בשעת משא. אמנם בטעם הדבר נראה דבא להגיד לנו דכא הארון שהוא המורה, וכא מוצא החיטון שהוא עבודה נישאים בכל דור ודור ממקום למקום היכן שישראל גולים, וע' מש"כ בס' דברים י' ח' צפ"ה המקרא לשאת את ארון ברית ה', ומפלה במקום עבודה כדוע. מיהו בארון כתיב והבאת, היינו העושה את הארון יבא, ובמוצא כתיב והוצא, מי שהוא יבא, היינו משום שבצללאל העושה הארון היה זוכה בעצמו למורה כמש"כ צפ"ה ל"ו א', מש"ה היא עצמו נושא הארון של המורה בלמודה. אבל לא כן עבודה שהוא נגד המוצא. משא"כ השלחן שבו כח מלוכה ישראל, ומוצא הפנימי שבו כח כהונה, כדוע ציומא דף ע"ב ב' שלשה זירים הן של מוצא וזה אהרן וטעלו של שלחן וזה דוד וטעלו, ושני כחות אלו אינם אלא כשישראל על מקומם בארץ ישראל והכלים משמשים בקדושה.

זוה הוספה, שיעשה כאלה כרוב אחד מקלה מזה וכרוב וגו', ולא שיעשה מחלה זה הכרוב ואח"כ השני, ואלו היו שני הכרובים בלד אחד היה אפשר לבעל מלאכה אחד להקיש כאן וכאן עד שיבאו שניהם כאחד, אבל כאשר המה על שני קצותיו הוא מן הגמגע, על כן פירש הכתוב מעשו את הכרובים על שני קצותיו שיבא אחד עומד מזה ואחד מנגד השני, והיינו נזהרים להוציא שני הכרובים כאחד. ובה ללמדנו בזה שמחלת הכרובים שאו חל עליו ית' שם משפיע, היה במחשבתו בשביל ישראל מקבלי השפעה ביחוד, וכידוע הדרש בראשית ברא וגו' בשביל ישראל שנקראו ראשית, וע' להלן פ' ויקהל במעשה, שע"פ נס נעשה ע"י צללאל לברו, והוא חציבות יותר: ע"ה שני מקצותיו. הוא מיותר, שהרי במקרא הקודם כתיב משני קצות הכפורת, אלא בא ללמד שיבא הכרובים בסוף ממש, ולא נכנס לפניו מן הסוף, ומכ"מ יהיה שם קצות עליו, אלא יהא בסוף ממש היינו בג' אצבעות ולא יותר, כמו בלויית דכתיב על כפי ואסור לעשות יותר משלש אצבעות משום דהוי מעל דמעל, כמש"כ בהע"ש סי' קכ"ו אות ט' בס"ד, ה"ג הבקורות הכפרת, וע' מש"כ להלן ל"ו ח' במעשה הכפרת: (ב) הכרובים בבגדיהם. להגן על המורה שלא תשכת, בהשגחת הקב"ה וישראל, שהם שני הכרובים: כרוב וגו', וגם שני לשון בסיפיה דקרא מן הכפרת. אלא יש איש א"ר אחיו. להורות על ההצעה העוה, כמו שהחתן מצטט על הכלה ונהנה בראייתה (ה)

(טו) העדות. מלשון עד כפרש"י, וגם מלשון יעד שהם מחזירים את הקדוש ברוך הוא וישראל כביכול: (יח) שנים. שני מיבועי, וכ"כ בפרשת ויקהל שני כרובים, והנה לפי הכלל ריש פרק שני שעירי, דבכל מקום דכתיב שני והוא מיותר דתסתם. רבים שנים והכא נמי סתם כרובים שנים, אלא שני שיהיו שוין זה מה, ודאי הכי הוי, מיהו בדבר אחד לא היו שוין, דלמדה היה צורת וזר ולמדה צורת נקבה כדמוכח ציומא דנ"ד א', והיינו דכתיב שנים, דמשמע זוג כרובים א' וזר וא' נקבה, (אח"כ מלמתי שרבינו בחי"כ), ללמדנו להצבה שבין ישראל לאציהם שבשמים שיבואר במקרא הסמוך הוא אהבת המשפיע והמושפע, כמו זכר ונקבה שטבע היצירה מחייבם שכן הוטבע הכריחה שהיא המשפיעה משתוקק להשפיע באהבה על המושפע ממנו, והמושפע עניו חלוות חמיד להמשפיע, וכן טבע איש ואשה, כך משוקק של הקב"ה להשפיע חמיד נרכה באהבה על ישראל, ולשון חז"ל צד"ר פ"ב אין משוקמו של הקב"ה אלא על ישראל שנאמר ועלי משוקמו, וישראל עיניהם חלוות רק להקב"ה: (יט) ועשה כרוב וגו'. אלו היה זה המקרא רק יבואר מקרא הקודם כפרש"י, חיבת ועשה מיותר, וכמו במעשה להלן ל"ו ח' מתחיל. כרוב וגו', וגם שני לשון בסיפיה דקרא מן הכפרת. אלא יש איש א"ר אחיו. להורות על ההצעה העוה, כמו שהחתן מצטט על הכלה ונהנה בראייתה (ה)

הרחב דבר

א"ה הכפרת וגו'. ללמדנו להצבת הקב"ה וישראל יחד אל המורה שבארון, וזה מבוואר דקוב"ה וישראל ואורייתא חד הוא כביכול:

(א) והנה צבית הנחירה כתיב בכרובים שעשה שלמה והעמידים מנד הארון ופניהם לבימ, (דה"ב ג' א' ג), וכבר דרשו חז"ל במס' ב"ב ד"ע וע' אמרו כאן זומן שישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, ופי' רש"מ שנתהפך ע"פ נס, וזה תמוה שהרי כתיב בשעה שהעמיד שלמה את הכרובים, ובלא ספק אשר מיד ה' עליו השכיל לעשות כן. אלא פירוש אין עושין רצונו של מקום הוא כמו דליתא בצרכות דל"ה ב' בהא דכתיב ואספת דגןן מיירי בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, וע' בחוס', וגם בזה תמוה שהרי בפירוש כתיב והיה אם שמוע השמעו וגו' וכל הענין, וע"ו מסיים המקרא ואספת דגןן. אלא הכונה כמש"כ בספר דברים שם וזכ"מ שישראל נזונים בזכות המיוחד להם לפני ה', ויש בזה שני אופנים, וכמו מלכותא דארעא שמפרנס כל המון עמו בשביל שעובדים את אדמת ארצו ומהם מעט משרתי המלוכה, ואלו בעצמם מטריחים במקום מונוחם ולפי מולט ג"כ, ועוד מפרנס המלך אנשי חילו מגנתי המלוכה בשביל שמופסים החרב בשביל שמירת כבוד מלכותו, ואלו אין עוסקים כמעט כלל בהכנת פרנסתם, וידוע שהמלך אוהב ביותר אנשי חילו בעלי מלחמתו ואינו נוש' לברך בעת הצורך עם איש מלחמה, משא"כ את עובדי אדמתו וכדומה, כך ישראל נזונים או בזכות עבודה או תפלה כמש"כ בס' בראשית ב' ה', ואז עליהם להטריח ולהכין כל צרכם, או בזכות מלחמתה של תורה שהמה נושאים ושומרים כבוד מלכותו ית' כמש"כ לעיל ס"פ ע"ו וזכ"מ, ואלו נזונים בהשגחתו ית' בלי טורח על גוף המזון, וכבר ידוע שהקב"ה חפץ באלו העומדים לפני ה' בשערים המזוינים בהלכה יותר ממשכנות יעקב בעבודה, ועל כן צמדבר שהיה עיקר העסק בחורה שלא ניטנה אלא לאוכלי מן, והקרבתות לא היו אלא בשביל יעד כמש"כ להלן בפרשת חמדים, וכן לדורות בשביל אנשים כאלו, כתיב ופניהם איש אל אחיו, שהקב"ה משגיח עליהם בעין יפה כביכול באהבה, משא"כ כלל ישראל מומן בית הבחירה, שהיה מוונות ישראל בא ע"י וסות עבודה, מש"ה כתיב ופניהם לבימ, שהקב"ה היה עינו ולבו על עבודת הבית, וכן ישראל היה זה נשיאת עיניהם ותקומם שתקובל עבודת הבית ברצון:

והנה צאתת משום דור המדבר לבד היה אפשר להסביר הטעם באופן אחר, ע"פ מאמרו ציומא דנ"ד א' שנמשלו ישראל במדבר כלה בימי חופתה, ולאחר שנכנסו לארץ ישראל נמשלו לאשה, וכלה אין לה עסק מלאכה כלל רק להתקטט כדי שיבא החתן מצית עליה ונהנה מראייתה, ובשביל זה הוא חייב צמונותיה משעה שנכנסה לחופה, מש"ה היו הכרובים פניהם איש אל אחיו, משא"כ בא"י היו כאשה צמונותיה תחת מעשי ידיה, כך היו פניהם לבימ כמש"כ, והוא הסבר פשוט. אבל בשביל שהיו שני אופני הכרובים גם בא"י, שהרי הכרובים שעשה צללאל על הארון היו לעולם, ועומדים גם היום נגחים עם הארון, משא"כ כרובים שהעמיד שלמה על הרצפה שבקדש הקדשים אומם נלקחו בזמן החרבן כידוע, מש"ה בא ההסבר של הגמ' דגם לדורות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ועוסקים בחורה עליהם כתיב ופניהם איש אל אחיו, ובזמן שניזונים בשכר עבודה כתיב ופניהם לבימ: והנה רצונו של מלך שכל הראוי למלחמה יהא איש חיל, והמשמט מזה אע"ג שגם הוא על פי חוקי המלוכה שאינו מחויב להיות איש חיל, מכ"מ אין זה עיקר רצונו של מלך, כך רצון ה' שיבא כל ישראל הראוי לעמל מורה כ"היו בני מורה, והמשמט מזה אע"ג שיש לו טעמים המביאים אותו לכך, ככ"ו אינו עושה רצונו של מקום מיקרי, גם בצרכות גם בנ"ב שם, שאע"ג שהיו עוסקים בעבודה, מכ"מ אחר שלא היו עמלים בחורה כמו בהיותם במדבר, לא מיקרי עושין רצונו של מקום:

א"ה כ"כ כ"ה

